

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta 21.10.2021 klo 10.00 / HE 154/2021 vp / Lausuntopyyntö

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Ruokavirastolle on riistavahinkolaissa (105/2009) säädetty tehtäviä liittyen riistaeläinten aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamiseen. Ruokavirasto pitää käytännön toimeenpanon kannalta suotavana, että samantyyppisten viljelysvahinkojen arvioimisessa ja korvaamisessa sovellettavat käytännöt olisivat mahdollisimman yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko vahinkoa aiheuttaneet rauhoitetut eläimet vai riistaeläimet.

Seuraavassa esitetyt huomiot koskevat pykälää 17, Viljelysvahinkojen korvausperusteet.

Yleistä

Ruokavirasto toivoo, että pykälässä 17 tai sitä vastaavista säännöskohtaisista perusteluista kävisi ehdotettua yksiselitteisemmin ja selkeämmin ilmi, mitä *viljelysvahinkona* voidaan korvata ja mihin vahingon arvon määrittäminen kussakin tilanteessa perustuu.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan viljelysvahinkona voitaisiin esityksen perusteella korvata a) enintään menetetyn sadon arvoa vastaava määrä sekä b) enintään vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä sekä c) vahinkoalan välttämättömästä täydennys- ja uudelleenviljelystä aiheutuneita materiaali- ja työ kustannuksia tai vastaavan sadon hankinnasta aiheutuneita kustannuksia. Menetetyn sadon arvo sekä puutarha- ja taimitarhakasvien arvo määräytyisivät Ruokaviraston kasvien normisadoista ja yksikköhinnoista antamien määräysten perusteella. Täydennys- ja uudelleenviljelyn arvo määräytyisi viljelyn toteutuksesta aiheutuneiden tarpeellisten ja tosiasiallisten materiaali- ja työ kustannusten perusteella, ja vastaavan sadon hankintakustannus sadon hankinnasta tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten perusteella.

Menetetyn sadon arvon määrittäminen

Pykälän 17 perusteluiden mukaan 1-vuotisten kasvien osalta voitaisiin korvata *joko satovahinko (vähennettynä viljely- ja korjuukustannuksilla) tai kasvuston uudelleen perustaminen, mutta ei molempia*.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan tietyntyyppinen vahinko olisi hyvä korvata lähtökohtaisesti aina samoin periaattein. Laskennallinen, Ruokaviraston määräyksen mukainen kasvin yksikköhinta ei välttämättä ole suoraan verrannollinen kasvin todellisten tuotantokustannusten kanssa.

Lisäksi säädöstekstissä olisi hyvä mainita säästyneiden sadonkorjuu- ja muiden kustannusten huomioon ottamisesta korvausta laskettaessa, jos näin halutaan käytännössä toimittavan. Esimerkiksi riistavahinkolain 10 §:ssä on säädetty, että *korvauksen määrää viljelysvahingoista laskettaessa on otettava vähennyksenä huomioon säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset*. Laissa ei kuitenkaan säädetä suoraan ja tosiasiallisesti säästyneiden sadonkorjuu- ja muiden kustannusten vähentämisestä.

Pykälän 17 perusteluiden mukaan *välillisillä kustannuksilla tarkoitettaisiin esimerkiksi täydennys- ja uudelleen- viljelystä sekä ostorehun hankinnasta aiheutuvia kustannuksia. Koska korvauksen perusteena käytettävä yksikkö hinta on määrätty vastaamaan kyseisen satovuoden aikana saatua keskimääräistä myyntihintaa, korvauksesta vähennettäisiin lisäksi sellaiset säästyneet kustannukset, jotka eivät ole aiheutuneet suoraan vahinkota- pahtumasta ja jotka olisivat muutoinkin aiheutuneet korvauksensaajalle. Tällaisia kokonaiskustannuksista vähennettäviä kustannuksia olisivat esimerkiksi säästyneet sadonkorjuukustannukset*.

Ruokavirasto katsoo, että vähennystä säästyneistä kustannuksista olisi perusteltua soveltaa lähtökohtaisesti vain tilanteissa, joissa menetetyn sadon arvo määritetään laskennallisten normisatojen ja yksikköhintojen perusteella. Jos taas korvauksen perusteena käytetään hakijan esittämiä tosiasiallisia kustannuksia, tarkoituksen mukaisinta olisi rajata korvattavat kustannukset koskemaan vain näitä nimenomaisia, täydennys- tai uudelleen- viljelystä aiheutuneita kustannuksia.

Täydennys- ja uudelleen- viljelyn kustannusten korvaaminen

Pykälän 17 kolmannessa momentissa säädettäisiin, että *vahinkoalan välttämättömästä täydennys- ja uudelleen- viljelystä voidaan korvata tarpeellisia materiaali- ja työ- kustannuksia*. Perusteluiden mukaan *monivuotisessa viljelykierrossa olevilla nurmilla kesken viljelykierron tapahtunut kasvuston tuhoutuminen ja siihen liittyvä kasvuston uudelleen perustaminen tulisi kuitenkin tämän pykälän nojalla korvattavaksi. Monivuotisen kasvuston menetetyn sadon johdosta maksettavan korvauksen katsottaisiin pääsääntöisesti kattavan tarvittavan ostorehun hankinnasta syntyneet kustannukset*.

Ruokavirasto katsoo, että säädöstekstissä tai perusteluissa olisi hyvä täsmentää, missä tilanteessa täydennys- tai uudelleen- kylvö katsotaan välttämättömäksi tai minkä kasvien täydennys- ja uudelleen- kylvön kustannukset voidaan korvata, sikäli kun ei ole tarkoitus korvata kaikkien monivuotisten kasvien täydennys- ja uudelleen- viljelyn kustannuksia. Vastaavanlaisen välttämättömän ja viljelykiertoon nähden ylimääräisen kustannuksen voi aiheuttaa esimerkiksi mansikkakasvustolle aiheutunut vahinko. Riistaeläinten aiheuttamasta vahingosta voidaan tällöin korvata menetetty sato ja tuhoutuneet taimet Ruokaviraston määräyksen mukaisin arvoin. Rauhoitettujen eläinten aiheuttamasta vahingosta sen sijaan voitaisiin esityksen mukaan korvata menetetyn sadon ja tuhoutuneiden taimien lisäksi myös täydennys- tai uudelleen- viljelyn työ- ja materiaalikustannukset.

Ostorehun hankintakustannusten korvaaminen

Pykälän 17 kolmannessa momentissa säädettäisiin, että *jos täydennys- tai uudelleen- viljely ei ole mahdollista, voidaan korvata enintään vastaavan sadon välttämättömän hankinnan kustannukset, josta vähennetään säästyneet täydennys- tai uudelleen- viljelykulut*. Perusteluiden mukaan voitaisiin korvata joko kasvuston uudelleen perustaminen tai ostorehun hankinta (*vähennettynä säästyneillä viljely- ja korjuukustannuksilla*) aiheutuneiden hankintakustannusten perusteella, mutta ei molempia."

Ruokavirasto toivoo tarkennuksia seuraaviin kysymyksiin:

- pitääkö ostorehun hankintakustannuksista vähentää säästyneet täydennys- tai uudelleenviljelykulut vai säästyneet viljely- ja korjuukustannukset
- miten määritetään ostorehun hankintakustannuksesta vähennettävät täydennys- ja uudelleenkylvön kustannukset tilanteessa, jossa viljelijä ei tee täydennys- tai uudelleenkylvöä tai ei hae niistä korvausta, koska hakee korvauksen ostorehun hankintakustannusten perusteella.

Ruokavirasto suosittelee pohtimaan, olisiko korvaus ostorehun hankinnasta määritettävissä esimerkiksi siten, että korvattaisiin todennetun hankintahinnan ja Ruokaviraston määrittämän yksikköhinnan välinen erotus. Määrällisesti voisi olla perusteltua korvata enintään sama määrä ostorehua kuin tulee korvattavaksi menetettynä satoa.